

פרשת וישלח ויעקב התשפ"ד

ari.kahn@biu.ac.il

הרב ארי דוד קאהן

1. בראשית פרק לב פסוק א (פרשת ויצא) - יג (פרשת וישלח)

(א) וישלח לך בפקדו וינשק לך ויבנותיך ויברך אתהם ויגלה לך וינשב לך למקומו: (ב) ויעקב הלך לדרך ויפגעו בו מלאכי אלהים: (ג) ויאמר יעקב פאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם המקום הזה מקנהים: (ד) וישלח יעקב מלאכים לפניו אל-עשו אחיו ארצה שעיר שנה אדום: (ה) ויצו אתם לאמר כה תאמרו לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם-לבו עם-לבן גרתי ואתר עד-עתה: (ו) ויהי-ליל שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדני למצאתו בעיניו: (ז) וישבו המלאכים אל-יעקב לאמר באנו אל-אחיך אל-עשו וגם הלך לקראתך וארבע-מאות איש עמו: (ח) ויירא יעקב מאד ויצר לו ויסח את-העם אשר-אתו ואת-הצאן ואת-הפקדו והגמלים לשגני מחנות: (ט) ויאמר אם-יבוא עשו אל-המחנה האחת והקה והיה המחנה הנשאר לפליטה: (י) ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק ה' האמר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואטיבה עמך: (יא) קטנתי מכל החסדים ומכל ההצלות אשר עשית את-עבדך כי במקלי עברתי את-הירדן הנה ועתה הגיתי לשגני מחנות: (יב) הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי-ירא אתו פן-יבוא והפני אם על-בני: (יג) ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את-נרעך פתול הים אשר לא-יספר מרב:

2. שכל טוב (בובר) בראשית פרק לב פסוק ו (פרשת וישלח)

ויהי לי. במשכורתי, ולא בשביל ברכות שברכני אבי, ולא כמו שברכני טל ומשמני ודגן ותירוש, אלא שור וחמור צאן ועבד ושפחה. דבר בלשון בני אדם המצניע נכסיו מפני הרשות, ועוד שהבריות אומרים חמרתא גמלתא, כלומר קוראין הרבה בלשון מועט: ואשלחה להגיד לאדוני. שלא נהנתי ממה שברכני אבא: למצא חן בעיניך. שלא תשטימני עוד על הברכה:

3. תרגום המיוחס ליונתן - תורה בראשית פרק לב פסוק ו (פרשת וישלח)

ומכל מה דבריה יתי אפא לית בנדי אלהין הוו לי כנעיר תורין וסמרין צאן ועבדין ואמקון ושדרית לתנאה לרבוני דלא אהנניתי לי ברכתא ההוא לאשפקא רחמין בעינך דלא תינטור לי בבין עלה:

4. כתר יונתן בראשית פרק לב פסוק ו (פרשת וישלח)

ומכל מה שבירך אותי אבא, אין בידי אלא היו לי כמעט שוורים וחמורים צאן ועבדים ושפחות ואשלחה להגיד לאדוני שלא הנאה לי בברכה ההיא, למצוא רחמים בעיניך שלא תשמור לי איבה עליה:

5. רש"י בראשית פרק לב פסוק ו (פרשת וישלח)

(ו) ויהי לי שור וחמור - אבא אמר לי (כז כח) מטל השמים ומשמני הארץ, זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ: שור וחמור - דרך ארץ לומר על שורים הרבה שור. אדם אומר לחבירו בלילה קרא התרנגול, ואינו אומר קראו התרנגולים: ואשלחה להגיד לאדוני - להודיע שאני בא אליך: למצא חן בעיניך - שאני שלם עמך ומבקש אהבתך:

6. רד"ק בראשית פרק לב פסוק ו (פרשת וישלח)

למצא חן בעיניך - כדי שאמצא חן בעיניך כשאודיעך טובתי כי ידעתי כי ייטב בעיניך:

7. בכור שור בראשית פרק לב פסוק ו (פרשת וישלח)

(ו) שור וחמור: מהרבה יאמר שור³, כמו "ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים"⁴. ואשלחה להגיד לאדוני: שבידי לעבוד ולכבד אוהבי וקרובי כדי למצוא חן בעיניו, כי בכך אדם מוצא חן בעיני אוהביו כשהוא עוסק בישובו של עולם להשתכר ואינו מרדף ריקים, וכל זה, כלומר: לא הלכתי מפני שום שנאה ולא ידעתי בינינו רק אהבה וריעות, ומתוך טענה שיענה מה בלבו ותכירו מחשבתו.

8. דברים פרק כב פסוק ז (פרשת כי תצא)

שלח תשלח את-האם ואת-הבנים תקח-לך למען ייטב לך והארכת ימים:

9. בראשית רבה (וילנא) פרשה עז סימן ו (פרשת וישלח)

פן יבא והכני אם על בנים, ואתה אמרת (דברים כב) לא תקח האם על הבנים, ד"א פן יבא והכני אם על בנים, ואתה אמרת (ויקרא כב) ושור ושה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד.

10. בראשית פרק לב פסוק כה - לג (פרשת וישלח)

(כה) וינתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר: (כו) וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירכו יעקב בהאבקו עמו: (כז) ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם-ברכתני: (כח) ויאמר אליו מה-שמה ויאמר יעקב: (כט) ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמה כי אם-ישראל פי-שרית עם-אלהים ועם-אנשים ותוכל: (ל) וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמה ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אתו שם: (לא) ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי-ראיתי אלהים פנים אל-פנים ותנצל נפשי: (לב) וינרד לו השמש כאשר עבר את-פנואל והוא צלע על-ירכו: (לג) על-כן לא-יאכלו בני-ישראל את-גיד הנשה אשר על-כף הירך עד היום הגה כי נגע בכף-ירכו יעקב בגיד הנשה:

11. הושע פרק יב, ד-ז

(ד) בפטו עקב את-אחיו ובאונו שרה את-אלהים: (ה) וישר אל-מלאך ויכל בכה ויתסנו-לו בית-אל ומצאנו ושם ידבר עמנו: (ו) ונה' אלהי הצבאות ה' זכרו: (ז) ואתה באלהיך תשוב חסד ומשפט שמר ומנה אל-אלהיך תמיד:

12. שמות פרק א פסוק ה (פרשת שמות)

ויהי כל-נפש יצאי ירד-יעקב שבעים גפש ויוסף הגה במצרים:

13. בראשית רבה (וילנא) פרשה עז סימן ג (פרשת וישלח)

ויגע בכף ירכו, נגע בצדיקים ובצדיקות בנביאים ובנביאות שהן עתידין לעמד ממנו, ואיזה זה, זה דורו של שמד.

14. בראשית פרק לד פסוק ל (פרשת וישלח)

(ל) ויאמר יעקב אל-שמעון ואל-לוי עכרתם אתי להבאישני בישוב הארץ בפנעני ובפרגי ואני מתי מספר ונאספו עלי והכוני ונשמדתי אני וביתי:

15. בראשית פרק ל פסוק א - ט (פרשת ויצא)

(א) ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחיה ותאמר אל-יעקב הבה-לי בנים ואם-אין מתה אנכי: (ב) ויטרף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר-מנע ממך פרי-בטן: (ג) ותאמר הגה אמתי בלחה בא אליה ותלד עלי-ברפי ואבנה גם-אנכי ממנה: (ד) ותמו-לו את-בלחה שפחתה לאשה ויבא אליה יעקב: (ה) ותהר בלחה ותלד ליעקב בן: (ו) ותאמר רחל דגני אלהים וגם שמע בקלי ויתן-לי בן על-כן קראה שמו דן: (ז) ותהר עוד ותלד בלחה שפחת רחל בן שני ליעקב: (ח) ותאמר רחל נפתולי אלהים נפתלתי עם-אחתי גם-יכלתי ותקרא שמו נפתלי: (ט) ותרא לאה כי עמדה מלדת ותקח את-זלפה שפחתה ותתן אתה ליעקב לאשה:

Rachel said, "Mighty **struggles** have I **struggled** with my sister; I have also **prevailed**." And she named him Naftali.

16. תרגום אונקלוס בראשית ל' ח'

ואמרת רחל קביל בעותי יי באתחננתי בצלותי חמידית דיהי לי ולד באחתי אף אחיהיב לי וקרת שמי נפתלי.

Rachel said, God accepted my request, when I pleaded in my prayer, I desired that I would have offspring like my sister, it was also given to me. She [therefore] called him Naftali.

17. רש"י בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

(ח) נפתולי אלהים - מנחם בן סרוק פירשו במחברת (במדבר יט טו) צמיד פתיל, חבורים, מאת המקום נתחברתי עם אחותי לזכות לבנים. ואני מפרשו לשון (דברים לב ה) עקש ופתלתול, נתעקשתי והפצרתי פצירות ונפתולים הרבה למקום להיות שוה לאחותי: גם יכלתי - הסכים על ידי. ואונקלוס תרגם לשון תפילה, כמו נפתולי אלהים, נתפללתי בקשות החביבות לפניו, נתקבלתי ונעתרתי כאחותי: נפתלתי - נתקבלה תפילתי. ומדרש אגדה יש רבים בלשון נוטריקון:

18. בראשית רבה (וילנא) פרשה עא סימן ח (פרשת ויצא)

ותאמר רחל נפתולי אלהים נפתלתי וגו' - נופתי פתיתי תליתי אחותי עלי. אמר רבי יוחנן גינפה קיה לי לעשות לפני אחותי, אלו שלחתי ואמרתי לו מן דעתך שהן מרמים בך לא קיה פורש, אלא אמרתי אם אין אני פדאי שיבנה העולם ממני, יבנה מאחותי. דבר אחר: נפתולי - פתוליה לא דידי הננין, פלום קלף יעקב אצל לכן אלא בשבילי. דבר אחר: נפת עלי הוא, דברי תורה שנאמר בהם (תהלים י"ט:א): ונפת צופים, יהיו נאמרים בקלקו של נפתלי.

19. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

[ח] נפתולי אלהים נפתלתי עם אחותי. כעין נפתל ועקש (משלי ח ח): ויש אומרים כעין תפלה התפללתי לפני הקדוש ברוך הוא להיות עם אחותי וגם יכלתי. ומאן דאמר לשון נפתול הכי קאמר עיכבני הקדוש ברוך הוא מהיות כאחותי וגם יכלתי במקצת:

20. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

ותאמר רחל נפתולי אלהים נפתלתי. לשון תפלה נתנפלתי לפני אלהים ושמע תפילתי: עם אחותי. שיהיה לי גידול בנים כאחותי: וגם יכלתי. והוצלחתי: ד"א נפתלתי. לשון פתלתול, כלומר בשעה שהכניסו את לאה לבעלי רימו את בעלי כאילו רימו דעת של מעלה: וגם יכלתי. הייתי יכולה לה להודיע לו ליעקב כי כן הם עושים, אבל לא רציתי לבזות את אחותי:

21. רד"ק בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

(ח) נפתולי אלהים - חזוקים גדולים נתחזקתי עם אחותי כאדם הנתפש עם חבירו ומתחזק עמו לראות מי יכול מחבירו ומי יפיל את חבירו, ומסיעים ומסבבים זה את זה, לפיכך אמרה בזה הלשון כמו הפתיל שהוא מדובק משני חוטים וכשיכפל ויהיה שזור הוא יותר חזק, ואמרה אלהים, להגדיל הנפתולים, כי כל דבר שרוצה להגדיל סומך אותו לשם יתברך, כמו עיר גדולה לאלהים (יונה ג') כהררי אל (תהלים ל"ו ז) ארזי אל (שם פ'):

22. אבן עזרא בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

נפתולי שם מבנין נפעל, וטעמו כאדם שיאבק עם אחר ויפתל לנצח אותו כדי להפילו, וכן תתפל (ש"ב כב, כז). וטעם זכר אלהים כי לכבוד השם נתתי שפחתי, או השם עזרני בהאבקי:

23. רבי אברהם בן הרמב"ם בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

ותאמר רחל נפתולי אלהים. אמר בן עזרא ז"ל שהוא נגזר מן "הנפילה" שהיא "וקע" (בערבית) ו(היא) השאלה מן ההתאבקות לפי שכל אחד מן המתאבקים מתנפל על חברו וחפץ להפילו אל הארץ וכזה תתפל [לשון] בטעם "תתנפל" ויהיה הטעם לפי דעתו "התערבתי לילך צעד צעד עם אחותי ב(הקמת) הזרע בהתאבקותי עמה ונתחזקתי בזה על ידו יתעלה ויכולתי לילך עמה צעד צעד";

24. ר' חיים פלטיאל בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

(ח) נפתולי אלהים נפתלתי. וא"ת מהו וגם יכלתי, ואומר מורי הר' יוסף כהן ז"ל ששמע דה"פ דקרא, נפתולי אלהים חבור נתחברתי עם אחותי משעה שנולד דן שאהליאב בן אחיסמך למטה דן נתעסק במלאכת המשכן כמו בצלאל שהיה מזרעה, וגם יכלתי יותר ממנה דבית עולמים לא היה שם מזרעה לבנות הבית והבונה היה מזרעי דכת' בן אשה אלמנה ממטה נפתלי.

25. דעת זקנים מבעלי התוספות בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

(ח) נפתולי אלהים נפתלתי. כמו נפתלי כלו' צער גדול סבלתי עם אחותי ועצרתי כח לסבול יכולתי **עד עתה**. ד"א לשון עקש ופתלתל כלו' עקשות נתעקשתי אצל אחותי שהייתי עקרה גם יכולתי מעתה שיש לי בנים כמותה. ד"א לשון צמיד פתיל כלו' חבורין של שם נתחברתי עם אחותי מבני אחותי עתיד לצאת בצלאל שהיה מלא רוח חכמה שנאמר ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה ואמלא אותו רוח אלהים. ואני נתחברתי עם אחותי באותה מלאכה דכתיב ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן. גם יכלתי כמו כן בבית ראשון שבנה שלמה שסיים חירום שהיה משבט נפתלי:

26. ספורנו בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

נפתולי אלהים נפתלתי. מלשון צמיד פתיל (במדבר יט, טו) **חבורים אלהיים ושל קדושה התחברתי לבעלי:** עם אחותי. וזה עשיתי יחדיו עם אחותי שהכנסנו את צרותנו לביתנו יחדיו להעמיד שבטים. כי אמנם הכניסה לאה את זלפה ליעקב בהכרח קודם שיוולד נפתלי כי בז' שנים נולדו ח' שבטים ו' בני לאה וב' בני זלפה וכשנחשוב ט' חדשים לכל עבור הם ע"ב חדשים שהם ו' שנים מלבד ט' חדשים עבור דן שקדמו לכל עבורי השמונה שבטים ומכל זה יתחייב שמסרה לאה את זלפה ליעקב קודם לידת נפתלי כי באופן אחר לא יספיק זמן הז' שנים לעבורי כלם אם לא נאמר שנולדו כלם לז' חדשים ושתכף שילדו נתעברו ולא שמרו שום טומאת לידה: גם יכולתי. השגתי מה שרציתי בענין מסירת שפחתי לבעלי:

27. רש"ר הירש בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

נפתולי אלהים: היאבקות אלהית, מאבק שאין להתבייש במטרותיו: על מטרות אלהיות נאבקתי עם אחותי, למען אוכל גם אני לתת את תרומתי לבנינו הרוחני של ביתנו. דבר זה הוכחתי כאשר נתתי את שפחתי לבעלי, למען אזכה, בגבולות כוחותי, לתת בן לביתנו, ובכך זה לקיים את כל חובות האמהות, כאילו היה זה בני.

28. העמק דבר בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

(ח) גם יכולתי. באשר לאה עמדה מלדת, ובלהה הלא תוכל ללדת הרבה ותתרבה בבנים:

29. אילת השחר בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

נפתולי אלקים נפתלתי. פרש"י נתחברתי עם אחותי לזכות לבנים (החיבור הוא במה שנעשית דומה לה ע"י שגם לה יש בנים) ואני מפרשו לשון עקש ופתלתול נתעקשתי והפצרתי וכו' למקום. משמע ששיך התעקשות בתפילה:

שם. גם יכלתי. פרש"י בקשות החביבות לפניו נתקבלתי ונערתתי כאחותי. משמע שיש בקשות חביבות להקב"ה ובקשות שאינן חביבות, והיא ביקשה עבור בלהה בקשות חביבות, דרוצות עובדי השי"ת **בכל הלב:**

30. ר' דוד צבי הופמן בראשית ל' ח'

נפתולי – מלשון פתל = לסובב, כלומר מאבקים, האבקויות.

נפתולי אלהים – מאבקי אלהים היא מכנה לתחרות זו עם אחותה, לתרום גם היא לבנים (בית צרויה) לייסוד הבית, מכיוון שחשבה, כי קנתה רצון לפני ה' בתפילתה על בנים ובקבלתה של תפילה זו. בעוד שרחל היתה המועדפת על ידי יעקב, היה נראה עד כה שלא היה האהובה על ידי ה' ומועדפת על ידי; והנה עתה חושבת רחל שגברה על אחותה גם אצל האלהים, שכן אחותה פסקה ללדת, ודומה שברכת הבנים מופנית מעכשו אליה.

31. במדבר רבה (וילנא) פרשה יד סימן ח (פרשת נשא)

ביום התשיעי נשיא לבני בנימן אבידן בן גדעני (במדבר ז' ס'), למה הקריב בנימין אחר בני יוסף, לפי שכשם שהיתה השכינה בחלקו של יוסף בשילה, כך שרתה בחלקו של בנימין במקדש בירושלים.

דָּבָר אַחֵר, עַל שֵׁם שְׁאֵמֵר הַפְּתוּב (תהלים פ"ג:ג'): לִפְנֵי אֲפָרִים וּבְנֵימָן וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרָתָהּ וּלְכָה לִישְׁעָתָה לָנוּ. (במדבר ז'ס"א): קָרַבְנוּ קַעֲרַת פֶּסֶף אַחַת, אֵל תִּקְרִי קַעֲרַת אֵלָא עֲקֵרַת, כְּנֹגֵד רַחֵל שְׁהֵימָה עֲקֵרַת הַבֵּית, הִיא הֵימָה עֲקֵרָה בֵּיתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שְׁנָאֵמֵר (בראשית מ"ו:י"ט): בְּנֵי רַחֵל אֵשֶׁת יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבְנֵימָן, וְאֹמֵר (בראשית מ"ח:ז'): מָתָה עָלַי רַחֵל.

32. אלשיך על בראשית פרק ל פסוק ח (פרשת ויצא)

(ז) ובראותה כי ניתן לבלהה בן שני אז אמרה אין הדבר כאשר חשבתי כי לעון נחשב לי מה שעשיתי בערמת חליפי לאה ודנני אלהים ואחר כך דרך מתנה ויתן לי בן, שאם כן היה די בכך אחד, אך זה יורה כי אדרבה לזכות נחשב לי, (ח) כי אשר נתעקשתי ברמאות ההוא מאת האלהים היה לי הדבר, שראה את דמעתי, כי מאת האלהים היה מה שנפתלתי שנתעקשתי לרמות שלא כטבעי, עם אחותי גם יכולתי לסבול קנאה כזאת הפך טבע בשר ודם, ועל כן על זכות זה שנים ילדה לי שפחתי שהוא סימן לי שאבנה משנים:

והנה אמרו רבותינו ז"ל (פתיחתא איכה רבתי) כי בעת החורבן לא נתפייס הוא יתברך להשיב בנים לגבולם בכל תחנוני האבות ומשה רבינו ע"ה עד שדברה רחל ותאמר אנכי אשה וסבלתי הכנס אחותי במקומי ואתה לא תסבול מה שעשו בניך ותמאסם, אז אמר הוא יתברך מנעי קולך מבכי כו' כי יש שכר לפעולתך כו' ושבו מארץ אויב. והנה אין ספק כי אלהינו מרחם, החושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, ומתקן מראשית אחרית, נסה את רחל ותעמוד בנסיון למען זכות את ישראל במענה פיה בעת החורבן, כי תזכיר סבלנותה לרחם על ישראל. וזה יתכן אמרה רחל, כי הכירה כי אשר עשתה ונפתלה היה ברמאות ההוא מאת האלהים יצא לנסותה, וזהו נפתולי אלהים נפתלתי, וגם מאתו יתברך היה שגם יכולתי לסבול שעזרני שאוכל עמוד בנסיון, ועם שאפשר שלא ידעה מעתה ענין החורבן לפחות הבינה כי מאת האלהים שהיה עתיד לעשות דין ורוגז יצא הדבר הזה, למען יהיה זה לה לזכות להשיב חימה, וזה אומרה מאשר נתן לי גם את זה שמורה כי שנים יתן לי ה', כי על כן שנים ילדה לי שפחתי שנתתי לאישי להורות שככה אבנה ממנה, דנתי כי נפתולי אלהים נפתלתי:

ואם אומרו נפתולי כו' הוא לשון חיבור, יאמר הלא חשבתי שחטאתי בדבר, אך אדרבה בתת ה' לי גם את זה אני אומרת כי אדרבה חבורי אלהים ודבקות עמו היה מה שנתחברתי עם אחותי, על ידי שים אותה במקומי, שאם לא כן לא היה נושאה ולא היה לי חיבור עמה, וראיה כי מה' היה במה שגם יכולתי לסבול: או יאמר הנה כמו המתחבר אל ה' נתחברתי עם אחותי, כי כאשר המתחבר אל ה' ישליך את נפשו מנגד על כבוד ה' כי בזה מתחבר אליו, כן נתחברתי עם אחותי שהשלכתי את עצמי מנגד בסכנה שיגעל בי יעקב, כי אין התחברות זה נמצא בבשר ודם רק בין איש לאלהים, גם יכולתי שלא התעוררתי ללבוש קנאה טרם כלות הדבר כי אם גם יכולתי עד כלות הדבר, על כן ותקרא וכו': ועל דרך האמת שידוע היות התחברות לשכינה הנקראת אלהים עם מדה המייחסת לאחות, לשם זה שהוא שם הויה בנקודת אלהים, היה רמז לזה מה שנתחברתי עם אחותי ולא יחשב לי עון להיות שתי אחיות, גם שלא נתנה התורה, כי בזה שאני רואה כי ה' עמי ויש לי סימן כי אבנה משפחתי בשנים, אני אומרת כי אני עם אחותי דוגמת חבור עליון היתה מאת ה', כי חבורי אלהים שמתחבר שם זה, בדוגמתו היה מה שנפתלתי ונתחברתי עם אחותי, כי אני והיא דוגמת השתי בחינות אלהים שעל ידי כן נתחברו, ועל ידי החיבור היה זכות ועזר שגם יכולתי לסבול, שהוא שלא בדרך טבע, באופן כי טובה אני בעיניו יתברך גם בזה על כן ותקרא וכו':

33. ירמיהו פרק לא פסוק יד - כה

(יד) פָּהוּ אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכֵי תִמְרוּרִים רַחֵל מִבְּקָה עַל-בְּנֵיהָ מֵאֲנָה לְהַנְתֵּם עַל-בְּנֵיהָ פִּי אֵינְנוּ: ס (טו) פָּהוּ אָמַר ה' מְנַעֵי קוֹלָהּ מִכֵּי וְעֵינֶיהָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעֲלָתָהּ נְאֻם-ה' וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אויב: (טז) וַיִּשְׁתַּקְּנָה לְאַחֲרֵיתָהּ נְאֻם-ה' וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבּוֹלָם: ס (יז) שָׁמוֹעַ שְׁמַעְתִּי אֲפָרִים מִתְּנוּדָד יִסְרָתְנִי

